

Горин Володимир, Булавинець Вікторія. Перспективи заснування суверенного фонду добробуту в Україні у контексті реагування на новітні виклики суспільному добробуту. *Економічний дискурс*. 2020. Випуск 2. С. 109-116.

DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2020-2-11>

УДК 336.132:364.05

JEL Classification G23, D31, H84

Горин Володимир

канд. екон. наук, доцент, докторант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

E-mail: v.horyn@tneu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-6048-8330

Булавинець Вікторія

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

E-mail: viktoriabulavynets@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8168-7331

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСНУВАННЯ СУВЕРЕННОГО ФОНДУ ДОБРОБУТУ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ РЕАГУВАННЯ НА НОВІТНІ ВИКЛИКИ СУСПІЛЬНОМУ ДОБРОБУТУ

Анотація

Вступ. В сучасних умовах особливої гостроти набувають проблеми неконтрольованої зміни клімату, що супроводжуються формуванням нових викликів суспільному добробуту. Зростання впливу людини на навколишнє середовище веде до збільшення кількості надзвичайних ситуацій, що супроводжуються раптовим різким погіршенням рівня життя великої кількості людей. Вони також потребують значних зусиль та фінансових ресурсів для мінімізації їх наслідків для суспільного добробуту. Резервні фонди у складі бюджетів неспроможні повною мірою забезпечити потребу у фінансових ресурсах на ліквідацію негативних зовнішніх ефектів, що ставить питання про пошук нових стабілізаційних інструментів для вирішення цих проблем.

Методи. Дослідження базується на діалектичному підході до пізнання, що забезпечує його об'єктивність та комплексність. У процесі дослідження були застосовані загальнонаукові методи: аналізу, узагальнення, систематизації – для розкриття теоретичних засад проблеми; абстрактно-логічний, аргументації – для розробки концептуальної моделі заснування в Україні Фонду національного добробуту.

Результати. Вставлено, що в сучасних умовах відбувається підвищення ролі суверенних фондів добробуту та трансформація поглядів на їх призначення. На теперішній час суверенні фонди добробуту все частіше розглядають як джерело вирішення соціальних та екологічних проблем. Висвітлено суперечливі спроби заснувати спеціальні цільові фонди в Україні, які були дещо подібними на суверенні фонди добробуту. Обґрунтовано, що в Україні наявні передумови для створення суверенного фонду добробуту, що матиме позитивні наслідки економічного та соціального характеру. Особливістю запропонованої концепції створення цього фонду в Україні є закріплення за ним реалізації програми тимчасового безумовного базового доходу, що дасть можливість мінімізувати негативні наслідки новітніх викликів глобального розвитку для суспільного добробуту.

Перспективи. Подальші наукові дослідження проблеми мають передбачати обґрунтування організаційних, правових умов функціонування суверенного фонду добробуту в Україні, оцінювання оптимальних його параметрів, розробку політики інвестування активів.

Ключові слова: суверенний фонд добробуту, суспільний добробут, базовий безумовний дохід, фінансові ресурси, надзвичайні обставини.

Вступ.

Важливим моментом вдосконалення фінансового забезпечення суспільного добробуту є трансформація його інструментарію для дієвого реагування на нові виклики глобального розвитку, такі як кліматичні зміни, зростання нерівності, посилення нестабільності зростання та ін. Через багаторічне панування культури споживання, хвиляче ставлення до використання природних ресурсів, в останні роки виняткової гостроти набувають проблеми неконтрольованої зміни клімату, що супроводжуються формуванням нових викликів суспільному добробуту.

Збільшення випадків екстремальних змін погодних умов, навіть в регіонах, які до цього відзначались стійкістю кліматичної ситуації, катастрофічні масштаби забруднення довкілля та винищення природних ресурсів, постійне розширення ареалу господарської діяльності людини ведуть до почастишання надзвичайних ситуацій, що супроводжуються раптовим різким погіршенням рівня життя великої кількості людей, а також мають подвійний рецесивний вплив на державні фінанси – з одного боку, падіння державних доходів від звуження масштабів економічної діяльності, з іншого боку, зростання потреби у фінансових ресурсах на реалізацію заходів з протидії та локалізації наслідків форс-мажорних чинників. Резервні фонди у складі бюджетів неспроможні повною мірою забезпечити потребу у фінансових ресурсах на ліквідацію негативних екстерналій, що ставить питання про пошук нових стабілізаційних інструментів для вирішення цих проблем.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Незважаючи на те, що суверенні фонди добробуту функціонують у зарубіжній практиці кілька десятиліть, вітчизняна фінансова наука приділяє їм діяльності недостатню увагу. Серед найбільш вагомих публікацій з цієї проблематики доцільно виділити праці В. Козюка, що розкриває амбівалентні макрофінансові наслідки діяльності суверенних фондів у контексті глобальної фінансової стабільності [9], Л. Козарезенко, що акцентує увагу на ролі суверенних фондів у розвитку людського потенціалу [8], О. Підгурської, де розглянуті суперечливі результати функціонування стабілізаційного фонду України [12], О. Карапетян, у якій авторка висвітлює правові та безпекові аспекти інституту суверенних фондів добробуту [7].

Однак, у більшості публікацій увага сконцентрована на світовому досвіді функціонування суверенних фондів добробуту, перспективам їх функціонування в Україні у контексті протидії новітнім викликам глобального розвитку і забезпечення стійкості суспільного добробуту приділена недостатня увага.

Мета.

Метою дослідження є розробка концепції формування Фонду національного добробуту України як фінансового інституту, покликаного забезпечити підтримання стабільності економічної системи та мінімізації негативного впливу обставин непереборної сили на суспільний добробут.

Методологія дослідження.

Методологічне вирішення проблеми базується на діалектичному підході до наукового пізнання, що забезпечує об'єктивність та комплексність дослідження. При його проведенні були застосовані низка загальнонаукових методів дослідження, а саме: аналізу, узагальнення, систематизації – при розкритті теоретичних засад проблеми, синтезу, аргументації та інші – при розробці концептуальних передумов заснування в Україні Фонду національного добробуту.

Результати.

Перше десятиліття XXI ст. позначене швидким зростанням ролі суверенних фондів добробуту як особливої складової фінансової системи та інноваційного типу організації колективного інвестування. На теперішній час у світі нараховується кілька десятків суверенних фондів добробуту, які оперують активами у понад 8 трлн дол США.

У світовій практиці розрізняють кілька різновидів суверенних фондів добробуту залежно від мети їх створення та джерел формування ресурсів. Згідно із методологією Міжнародного валютного фонду, суверенні фонди добробуту поділяють на такі п'ять видів: стабілізаційні (основна мета – захист бюджету від коливань цін на ринку сировинних товарів); ощадні фонди майбутніх поколінь (конвертація невідновлювальних сировинних активів у диверсифіковані активи, а також пом'якшення наслідків «голландської хвороби»), корпорації з інвестування резервів (з метою інвестування накопичених золотовалютних резервів), фонди розвитку (фінансування проєктів соціально-економічного розвитку), резервні пенсійні фонди (покриття витрат на пенсійні зобов'язання в умовах тенденції до посилення демографічного навантаження) [13].

В процесі функціонування суверенних фондів добробуту погляди на мотиви їх створення та напрями використання активів поступово еволюціонували. Якщо початково заснування цих специфічних фінансових інститутів пов'язували суто з економічними чинниками (необхідність забезпечення стабільності бюджету, зв'язування надлишкової ліквідності тощо), то на теперішній час ці фонди все частіше розглядають як джерело вирішення соціальних та екологічних проблем, інвестування людського капіталу.

Хоча основним завданням суверенних фондів добробуту продовжує залишатись забезпечення довгострокової макроекономічної стабілізації економіки та накопичення активів для майбутніх поколінь, сьогодні фонди здійснюють інвестиції на принципах соціальної відповідальності та етики у реалізацію соціальних, екологічних проєктів, проєктів в різних сферах економіки, які потребують підтримки у кризових та надзвичайних ситуаціях [1]. Прикладами соціально орієнтованих суверенних фондів є Цільовий фонд якості освіти Луїзіани (сприяння розвитку університетської науки і підтримка науковців) [14], Постійний шкільний фонд Техасу [15] та інші.

Незважаючи на те, що створення суверенних фондів добробуту в першу чергу є прерогативою багатих на енергоресурси та економічно потужних держав, ці інститути функціонують також в багатьох азійських та африканських країнах, що розвиваються. В Україні ідеї про створення суверенного фонду добробуту не отримували продовження далі, ніж на рівні ідей.

У 2008 році з метою протидії наслідкам економічної кризи було створено Стабілізаційний фонд України як державний антикризовий інструмент пом'якшення впливу макроекономічних ризиків на економічні процеси. Джерелами наповнення фонду були визначені надпланові надходження від приватизації та кошти від розміщення державних цінних паперів. Як зазначає О. Підгурська, хоча ресурси Стабілізаційного фонду було передбачено спрямовувати на кредитування реального сектору економіки, підтримку стабільності банківської системи та іпотечне кредитування населення, фактичні напрями використання коштів розпорозувались між значною кількістю бюджетних програм, почасти далеких від заявлених пріоритетів [12, с. 111].

З 2010 року наповнення Стабілізаційного фонду України було припинене і на сьогодні він не функціонує. Наприкінці 2019 року Міністерством економічного розвитку та торгівлі також було анонсовано створення Фонду національного добробуту за рахунок концентрації корпоративних прав держави та державних підприємств, але ця ініціатива не була реалізована [3].

У 2020 році з початком епідемії COVID-19 в Україні було створено Фонд боротьби з коронавірусом обсягом 64,7 млрд грн, джерелами наповнення якого стали кошти від перерозподілу видатків Державного бюджету України, гранти від міжнародних донорів та кредити міжнародних фінансових організацій [10], а також додатково Фонд з ліквідації наслідків COVID-19 при Офісі Президента України обсягом 0,37 млрд грн за рахунок внесків найбільших підприємців країни. Кошти фондів були призначені для закупівлі товарів та послуг для протидії епідемії, доплати медичним працівникам, залученим у заходах з протидії COVID-19 та ін.

Отже, утворені фонди практично не мають жодних спільних ознак із суверенними фондами добробуту, а термін їх функціонування обмежений. Однак, глибокі негативні наслідки епідемії, що супроводжується фактично повною зупинкою цілих сегментів економіки, локаутом та різким погіршенням добробуту вагомої частини населення за умов жорстких карантинних заходів,

переконаливо свідчать про необхідність створення в Україні аналогу суверенного фонду добробуту, ресурси якого стали б фінансовим підґрунтям для протидії новітнім загрозам без катастрофічних наслідків для системи державних фінансів та суспільного добробуту.

Не акцентуючи увагу на організаційно-правових аспектах створення Фонду національного добробуту, вважаємо, що в Україні наявні необхідні передумови для створення такого фонду. На наше переконання, визначення джерел наповнення Фонду національного добробуту має здійснюватись на підставі принципу незворотності зміни величини національного багатства від включення його в господарський обіг. Зважаючи на цей аргумент, базу для формування фінансових ресурсів цього фонду мають становити:

– надходження природної ренти – доходу від використання природно-ресурсного потенціалу країни. За Конституцією України, власником природних ресурсів країни є народ, який на цій підставі має право привласнювати природну ренту. Між тим, згідно оцінок експертів, 4/5 грошових потоків від використання природно-ресурсного потенціалу країни через неефективну фіскальну політику не контролювані державою та не надходять до бюджету. Ці доходи перебувають під контролем експортно-орієнтованих бізнес-груповань та обслуговують їх поточні інтереси [8, с. 76];

– кошти від приватизації майна держави та відчуження корпоративних прав держави. Незважаючи на кілька хвиль приватизації, найбільші компанії України поки залишаються у державній власності, а питання про їх роздержавлення постає в останні роки все сильніше. У зв'язку з цим, вважаємо необґрунтованою практику спрямування коштів від приватизації на покриття дефіциту державного бюджету, оскільки це порушує принцип відповідального ставлення до майбутніх поколінь;

– надходження від продажу землі загальнодержавної власності. За оцінками експертів, держава володіє в Україні 10,4 млн га землі [6], в тому числі значною частиною земель сільськогосподарського призначення. Відкриття ринку землі актуалізує питання цільового спрямування коштів від продажу земель державної власності. Відповідно до пропонованого принципу незворотності зміни національного багатства, на наш погляд, не варто передбачати у джерелах доходів Фонду національного добробуту орендну плату за землю загальнодержавної власності;

– інвестиційний дохід від вкладання активів Фонду;

– надходження міжнародної технічної допомоги та інші джерела (рис. 1).

Зважаючи на існування в Україні широкого переліку фіскальних платежів за використання природних ресурсів (рентна плата за користування надрами, за спеціальне використання води, лісових ресурсів, видобування корисних копалин, транспортування нафти і нафтопродуктів, аміаку та ін.), наша пропозиція може виглядати дещо голосливою, адже призведе до відповідного зменшення доходів державного та місцевих бюджетів. Однак, власником невідтворених природних корисних копалин, які оподатковують рентною платою є народ України, не тільки поточне, але й прийдешні покоління. Видобуток такого типу копалин веде до невідворотного зменшення їх запасів. Зважаючи на це, зарахування надходжень від оподаткування видобутку цих копалин до загального фонду бюджету, на наш погляд, з позиції справедливого ставлення до майбутніх поколінь, неприйнятне [2].

Ми погоджуємось з Л. Козарезенко, що для уникнення негативного впливу на бюджетні доходи, до Фонду національного добробуту на теперішній час доцільно спрямовувати тільки частину рентних платежів від перевиконання плану доходів. Однак, в перспективі доцільно розглянути питання про встановлення порядку розщеплення надходжень від рентної плати з фіксацією питомої ваги, що надходитиме до доходів Фонду національного добробуту [8, с. 79].

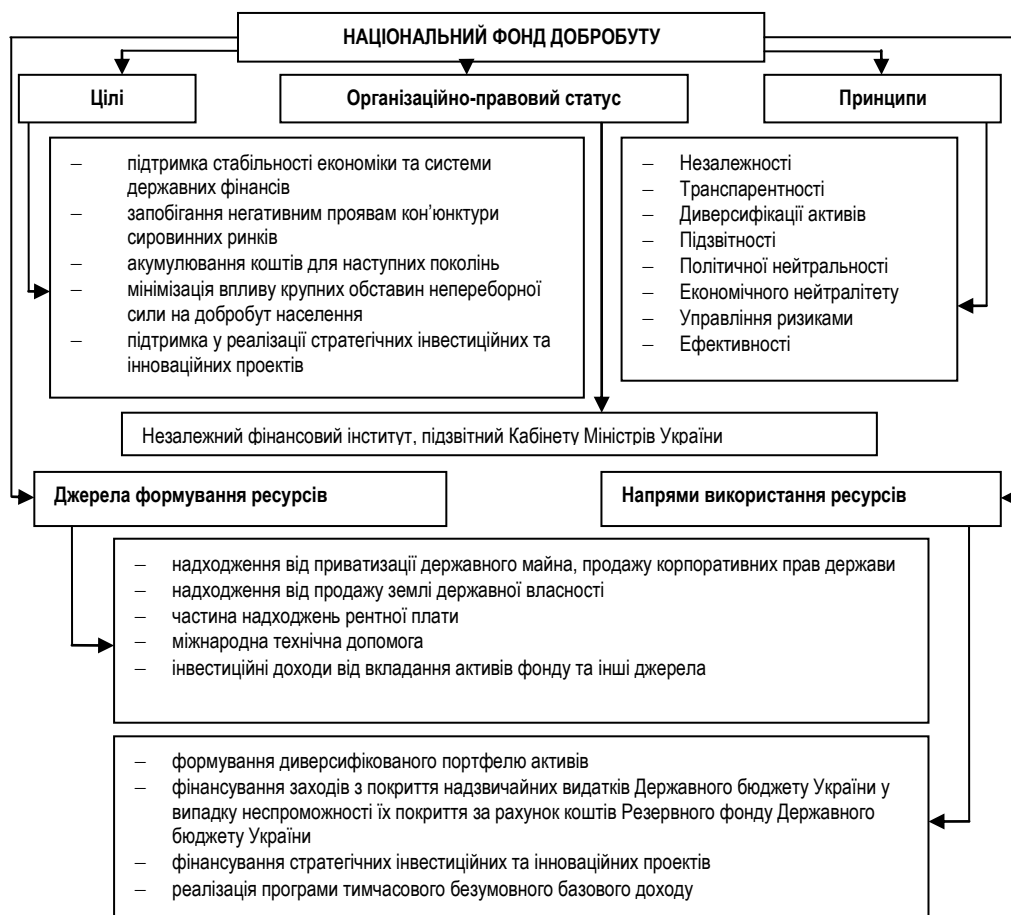

Рис. 1. Концепція формування Фонду національного добробуту України*

*Джерело: складено авторами.

Щодо напрямів використання коштів Фонду національного добробуту, вони мають, окрім стабілізації системи державних фінансів, забезпечення накопичень для майбутніх поколінь, передбачати також фінансування заходів, пов'язаних із дією надзвичайних обставин непереборної сили, на кшталт епідемії COVID-19, аварій та стихійних лих техногенного чи природного походження, що в короткий строк вимагають від усіх суб'єктів економіки мобілізації значних фінансових ресурсів та мають катастрофічний вплив на рівень добробуту значної частини населення. У цьому ракурсі доцільно передбачити серед можливих напрямів використання ресурсів Фонду національного добробуту кошти на реалізацію програми безумовного базового доходу для населення в період дії форс-мажору.

Концепція безумовного базового доходу на теперішній час перебуває на вістрі наукових дискусій. Узагальнення розрізних наукових теорій безумовного базового доходу, проведене О. Длугопольським і Т. Длугопольською, дало вченим підстави стверджувати про відсутність передумов для його введення в Україні, що пояснюється недостатнім рівнем економічного розвитку країни та інституційною слабкістю держави. Ймовірними наслідками впровадження безумовного базового доходу, на думку вчених, може стати зростання безробіття, попиту на алкоголь і тютюн, втрата мотивації до продуктивної праці [5, с. 42]. Проведені у кількох країнах Європи експерименти засвідчили досить спірні результати впровадження безумовного базового доходу, який не

стимулював реципієнтів до пошуку роботи чи започаткування бізнесу, а викликав невдоволення з боку платників податків, що звинувачували уряд у потуранні дармоїдству та утриманству [4; 11].

Зважаючи на недостатні економічні можливості, слабкість інституційного розвитку, менталітет населення, введення в Україні безумовного базового доходу на постійній основі поки неможливе. Однак, в умовах жорсткого карантину для протидії поширенню COVID-19 та локауту значна частина населення України фактично опинилась без засобів для існування, при цьому вплинути на ситуацію відомими до цього способами було неможливо. Варіантом вирішення проблеми могла б стати реалізація програми безумовного доходу за рахунок ресурсів Фонду національного добробуту тривалістю на період дії форс-мажору.

В основу розміру тимчасового безумовного базового доходу, на наш погляд, доцільно покласти показник фізіологічного мінімуму, тобто мінімального набору товарів, необхідних людині для фізіологічного виживання. Це упередить прояви утриманства, адже виплачуваний трансферт буде недостатнім, щоб реципієнт відмовився від пошуку роботи чи іншого джерела доходу.

Функціонування Національного фонду добробуту України має бути підпорядковане певним принципам. Крім загальних принципів ефективного управління, до яких належать його незалежність (фонд не підпорядковується будь-якому органу державної влади, але підзвітний Кабінету Міністрів України), транспарентність, підзвітність, ефективність, диверсифікація активів і управління ризиками, пропонуємо виділяти також специфічні принципи функціонування Фонду, а саме:

– економічного нейтралітету – кошти фонду не можуть бути використані для фінансових спекуляцій в напрямі дестабілізації фінансового ринку, його окремих сегментів;

– політичної нейтральності – активи фонду не можуть бути використані для досягнення політичних цілей, фінансування соціальних заходів (окрім програми тимчасового безумовного базового доходу), створення загроз національній безпеці України чи інших держав.

Необхідність урахування цих принципів продиктована міжнародною практикою функціонування суверенних фондів суспільного добробуту країн з авторитарними політичними режимами, де ресурси суверенних фондів використовують для досягнення геополітичних цілей, посилення політичного та економічного впливу у регіональному та глобальному контексті.

Висновки і перспективи.

Підсумовуючи результати дослідження, можемо констатувати, що попри поширену у науковій спільноті думку, в Україні наявні передумови для створення суверенного фонду добробуту, що матиме позитивні наслідки економічного та соціального характеру. Особливістю запропонованої концепції створення цього фонду в Україні є закріплення за ним реалізації програми тимчасового безумовного базового доходу, що дасть можливість мінімізувати негативні наслідки новітніх викликів глобального розвитку для суспільного добробуту.

Перспективи подальших досліджень мають передбачати вироблення організаційних, правових умов функціонування суверенного фонду добробуту в Україні, оцінювання оптимальних його параметрів, політики інвестування активів.

Список використаних джерел

1. Бистряков І., Клиновий Д. Суверенні фонди як інструмент стабілізації економіки в надзвичайних ситуаціях. Веб-сайт Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». URL: <http://www.ecos.kiev.ua/news/view/902>. (дата звернення: 20.04.2020).

2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/find?text=%F0%E5%ED%F2%ED%E0>. (дата звернення: 20.04.2020).

3. В Україні планують створити Фонд національного добробуту. URL: <https://zp-fakty.net.ua/society/v-ukraini-planuyut-stvoriti-fond-nacionalnogo-dobrobutu>. (дата звернення: 20.04.2020).

4. Григоренко Ю. Базовий дохід: Що це таке і чи можна його впровадити в Україні. URL: <https://ua.112.ua/statiji/bazovyj-dokhid-shcho-tse-take-i-chi-mozhna-yoho-vprovadyty-v-ukraini-488004.html>. (дата звернення: 20.04.2020).

5. Длугопольський О., Длугопольська Т. Концепція безумовного базового доходу як альтернатива Бісмарківській моделі держави добробуту: від теоретичних студій до експериментальних практик. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 2 (30). С. 32-46.

6. Зануда А. Земля України: скільки її, кому належить і хто на ній працює. BBC.News. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50223336>. (дата звернення: 20.04.2020).
7. Карапетян О. Інститут суверенних фондів добробуту: безпекові та економіко-правові засади. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 1 (21). С. 65-70.
8. Козарезенко Л. Використання суверенних фондів накопичення в підвищенні рівня розвитку людського потенціалу. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2013. № 25 (II). С. 69-80.
9. Козюк В. В. Фонди суверенного багатства в системі глобальних фінансових дисбалансів. *Фінанси України*. 2008. № 9. С. 81-93.
10. Мокан В. 10 «квітневих тез» про Фонд для боротьби із коронавірусом. LB.ua. URL: https://ukr.lb.ua/blog/vasyl_mokan/454619_10_kvitnevih_tez_pro_fond.html. (дата звернення: 20.04.2020).
11. Остеркамп Р. Базовий дохід для всіх: чи може утопія стати реальністю. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2017/04/5/7063984/>. (дата звернення: 20.04.2020).
12. Підгурська О. Функціонування і розвиток стабілізаційного фонду України в умовах економічної нестабільності. *Банківська справа*. 2016. Вип. 2 (118). С. 110-114.
13. Шмарловская Г., Петрушкевич Е. Международные инвестиции суверенных фондов национального благосостояния. *Банкаўскі веснік*. 2010. № 25. С. 35-41.
14. Louisiana Education Quality Trust Fund (LEQTF) Report, 2019. URL: https://d304f3ae-0382-4da9-9c19-eae51ef96fa3.filesusr.com/ugd/bdd5b1_28dff3e86eae4e91991b6ef5f1780ed4.pdf. (дата звернення: 20.04.2020).
15. The Texas Permanent School Fund. URL: <https://tea.texas.gov/finance-and-grants/texas-permanent-school-fund>. (дата звернення: 20.04.2020).

Статтю отримано: 22.04.2020 / Рецензування 29.05.2020 / Прийнято до друку: 20.06.2020

Volodymyr Horyn

Ph.D. (in Economics), Associate Professor, Doctoral Student
S. Yuriy Department of Finance
Ternopil National Economic University
Ternopil, Ukraine

E-mail: v.horyn@tneu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-6048-8330

Viktoria Bulavynets

Ph.D. (in Economics), Associate Professor, Associate Professor
S. Yuriy Department of Finance
Ternopil National Economic University
Ternopil, Ukraine

E-mail: viktoriabulavynets@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8168-7331

PROSPECTS FOR THE ESTABLISHMENT OF A SOVEREIGN WELFARE FUND IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF RESPONDING TO THE LATEST CHALLENGES TO PUBLIC WELFARE

Abstract

Introduction. *In modern conditions, the problems of uncontrolled climate change, accompanied by the formation of new challenges to public welfare, become especially acute. The growing human impact on the environment leads to an increase in the number of emergencies, accompanied by a sudden sharp deterioration in the living standards of a large number of people. They also require significant efforts and financial resources to minimize their impact on public welfare. Reserve funds in the budgets are not able to fully meet the need for financial resources to eliminate negative externalities, which raises the question of finding new stabilization tools to address these issues.*

Methods. *The research is based on a dialectical approach to cognition, which ensures its objectivity and complexity. General scientific methods are used in the process of research: analysis, generalization, systematization – to reveal the theoretical foundations of the problem; abstract and logical, argumentation – to develop a conceptual model for the establishment of the National Welfare Fund in Ukraine.*

Results. *It is inserted that in modern conditions there is an increase in the role of sovereign welfare funds and the*

transformation of views on their purpose. At present, sovereign wealth funds are increasingly seen as a source of solving social and environmental problems. Contradictory attempts to establish special trust funds in Ukraine, which were somewhat similar to sovereign welfare funds, are highlighted. It is substantiated that in Ukraine there are prerequisites for the creation of a sovereign welfare fund, which will have positive economic and social consequences. A feature of the proposed concept of creating this fund in Ukraine is to secure for it the implementation of a program of temporary unconditional basic income, which will minimize the negative consequences of the latest challenges of global development for public welfare.

Discussion. Further scientific research of the problem should include substantiation of organizational, legal conditions of functioning of the sovereign welfare fund in Ukraine, assessment of its optimal parameters, development of asset investment policy.

Keywords: sovereign welfare fund, social welfare, basic unconditional income, financial resources, extraordinary circumstances.

References

1. Bystriakov, I., & Klynovyi, D. (2020). Suverenni fondy yak instrument stabilizatsii ekonomiky v nadzvychainykh sytuatsiakh. Veb-sait Derzhavnoi ustanovy «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannya ta staloho rozvytku Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy». *ecos.kiev.ua*. Retrieved from <http://www.ecos.kiev.ua/news/view/902>.
2. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 r. № 2456-VI. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/find?text=%F0%E5%ED%F2%ED%E0>.
3. V Ukraini planuiut stvority Fond natsionalnogo dobrobutu. *zp-fakty.net.ua*. Retrieved from <https://zp-fakty.net.ua/society/v-ukraini-planuyut-stvoriti-fond-natsionalnogo-dobrobutu>.
4. Hryhorenko, Yu. Bazovyi dokhid: Shcho tse take i chy mozhna yoho vprovadyty v Ukraini. *ua.112.ua*. Retrieved from <https://ua.112.ua/statiji/bazovyi-dokhid-shcho-tse-take-i-chy-mozhna-yoho-vprovadyty-v-ukraini-488004.html>.
5. Dluhopolskyi, O., & Dluhopolska, T. (2017). Kontsepsiia bezumovnoho bazovoho dokhodu yak alternatyva Bismarkivskiy modeli derzhavy dobrobutu: vid teoretychnykh studii do eksperymentalnykh praktyk [The concept of unconditional basic income as an alternative to the Bismarck model of the welfare state: from theoretical studies to experimental practices]. *Ekonomika: realii chasu* [Economy: the realities of time], 2 (30), 32-46.
6. Zanuda, A. Zemlia Ukrainy: skilky yii, komu nalezhyt i khto na nii pratsiuie. BBC.News. *www.bbc.com*. Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50223336>.
7. Karapetian, O. (2020). Instytut suverennykh fondiv dobrobutu: bezpekovi ta ekonomiko-pravovi zasady [Institute of sovereign welfare funds: safety aspects and economic and legal principles]. *Aktualni problemy pravoznavstva* [Actual problems of jurisprudence], 1 (21), 65-70.
8. Kozarezenko, L. (2013). Vykorystannia suverennykh fondiv nakopychennia v pidvyshchenni rivnia rozvytku liudskoho potentsialu [Usage of sovereign wealth accumulation funds for increasing the level of human development]. *Ekonomika. Menedzhment. Pidpriemnytstvo* [Economy. Management. Entrepreneurship], 25 (II), 69-80.
9. Koziuk, V. V. (2008). Fondy suverennoho bahatstva v systemi hlobalnykh finansovykh dysbalansiv [Sovereign wealth funds in the system of global financial imbalances]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], 9, 81-93.
10. Mogan, V. 10 «kvitnykh tez» pro Fond dlia borotby iz koronavirusom. *ukr.lb.ua*. Retrieved from https://ukr.lb.ua/blog/vasyl_mogan/454619_10_kvitnykh_tez_pro_fond.html.
11. Osterkamp, R. Bazovyi dokhid dlia vsikh: chy mozhe utopiia staty realnistiu. *www.eurointegration.com.ua*. Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2017/04/5/7063984/>.
12. Pidhurska, O. (2016). Funktsionuvannia i rozvytok stabilizatsiinoho fondu Ukrainy v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Functioning and development of stabilizing fund in Ukraine in economic instability]. *Bankivska sprava* [Banking], 2 (118), 110-114.
13. Shmarlovskaya, H., & Petrushkevich, E. (2010). Miezhdunarodnyie investitsii suverienykh fondov natsionalnogo blagosostoiania [International investments of sovereign wealth funds]. *Bankauskii viesnik* [Banking Bulletin], 25, 35-41.
14. Louisiana Education Quality Trust Fund (LEQTF) Report. (2019). *www.treasury.la.gov* Retrieved from https://d304f3ae-0382-4da9-9c19-eae51ef96fa3.filesusr.com/ugd/bdd5b1_28dff3e86eae4e91991b6ef5f1780ed4.pdf.
15. The Texas Permanent School Fund. *tea.texas.gov* Retrieved from <https://tea.texas.gov/finance-and-grants/texas-permanent-school-fund>.

Received: 04.22.2020 / Review 05.29.2020 / Accepted 06.20.2020